

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ความการรับรู้ของครูเอง
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของกาไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ความการรับรู้ของครูเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรเป็นครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 659 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้นคอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณตามการรับรู้ของตนเอง ซึ่งมี 2 คอน คือ

คอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คอนที่ 2 ส่วนที่ 1 พฤติกรรมด้านหน้าที่การงาน ด้านส่วนตัว และด้านสังคม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเลือกตอบว่าปฏิบัติในระดับมาก หรือปานกลาง หรือน้อย และสำหรับผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติ สามารถชี้แจงเหตุผลหรือสาเหตุที่ทำให้ไม่ได้ปฏิบัติในแต่ละรายการได้ เพราะมีลักษณะ เป็นปลายเปิดทุกข้อรายการ

ส่วนที่ 2 ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
ในการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมากขึ้น มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้ตอบโดยเสรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งส่งทางไปรษณีย์พร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงหัวหน้าสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือให้ครูในสถานศึกษานั้น ๆ ตอบแบบสอบถาม พร้อมกับแบบสอบถามที่ส่งไปนั้นผู้วิจัยได้ส่งซองเปล่าทำหน้าที่ของถึงผู้วิจัย เองและติดดวงตราไปรษณียากรสำหรับให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนมายังผู้วิจัยด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดใช้ เวลา 6 สัปดาห์ ในจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 659 ฉบับ เก็บคืนได้ 573 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.16 เมื่อคัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกส่วนหนึ่ง คงเหลือแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย 538 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.90

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ทาค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแล้ว เสนอในรูปตารางประกอบความ เรียง

4.2 ทาค่าเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษาตามการรับรู้ของตนเอง แล้วนำมา แสดงในรูปตารางประกอบความเรียง

4.3 ทาค่าความถี่และค่าร้อยละของการไม่ได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษาในแต่ละพฤติกรรม พร้อมกับนำเสนอสาเหตุที่ไม่ได้ปฏิบัติจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด มาจัด เรียงตามความถี่ของผู้ตอบ แล้วเสนอในรูปตารางประกอบความ เรียง

4.4 รวบรวมและจัดหมวดหมู่ข้อมูลเกี่ยวกับความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะในการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมากขึ้น ซึ่งได้จากแบบสอบถามปลาย เปิดแล้ว เสนอในรูปความ เรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 538 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิงคือร้อยละ 62.60 เป็นผู้มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 33.50 และอายุระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 33.30 เป็นผู้ที่แต่งงานแล้วร้อยละ 71.70 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิสามัธยมศึกษาปีที่ 3 คือ ร้อยละ 71.40 สำหรับผู้ที่มีวุฒิทางครูนั้นร้อยละ 75.30 มีวุฒิทางครูระดับปริญญาตรี ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 41.10 มีประสบการณ์การ เป็นครูอยู่ระหว่าง 5-10 ปี ร้อยละ 58.90 เป็นข้าราชการครูระดับ 3-4 ผู้ตอบแบบสอบถามมีเงินเดือนระหว่าง 3,001 - 4,000 บาท มากที่สุดคือ คิด เป็นร้อยละ 33.60 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และส่วนใหญ่คือร้อยละ 74.00 ไม่มีอาชีพรอง

2. การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้ตนเองใน เรื่องการปฏิบัติตามจรรยาบรรณในด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านหน้าที่การงาน

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมากมี 20 รายการ คือ การดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือศิษย์ทุกคน การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้สำเร็จโดยไม่มีงานค้างคั่ง การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้เกิดผลดี การไม่ละทิ้งหน้าที่การงานหรือใช้เวลาราชการไปประกอบกิจธุระส่วนตัว การมาทำงานก่อนโรงเรียนเข้า การเลิกทำงานและออกจากโรงเรียนหลังจากโรงเรียนเลิก การลาหยุดเฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น การให้เหตุผลในการลาตามความเป็นจริงทุกครั้ง การเบิกจ่ายเงินและพัสดุของหน่วยงานตามความจำเป็นอย่างถูกต้องตามระเบียบ การไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้ใกล้ชิด การปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย การไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาคด้วยความเต็มใจ การไม่มีอคติใด ๆ ในการทำงาน การไม่มีอคติต่อนักเรียน การเผยแพร่ความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง การควบคุม และกำกับการสอนอย่างเคร่งครัดไม่ปล่อย

ปลดละเลยหรือจงใจให้มีการทุจริตในการสอบ การรักษาความลับของศิษย์ การรักษาความลับของผู้ร่วมงาน และการรักษาความลับของทางราชการ

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 7 รายการ คือ การเตรียมการสอนล่วงหน้า การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น การศึกษาหาความรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ การจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่ักเรียนนอกเวลาเรียนปกติโดยไม่คิดค่าตอบแทน การทำงานเกินเวลาหรือเกินกว่าหน้าที่ด้วยความยินดี การปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาเวรยามโดยเคร่งครัด และการลงเวลาปฏิบัติงานตรงตามความเป็นจริง

2.2 ด้านส่วนตัว

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมากมี 14 รายการ คือ การยื่นตรงแสดงความเคารพ เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมีในที่ชุมนุมชน การคิดคำนึงพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ในที่อันควร การไม่พูดหรือแสดงอาการใด ๆ ที่เป็นการไม่เคารพองค์ประมุขของชาติ การปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ การไม่กล่าววาจาหรือแสดงท่าทางลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น การไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น การไม่กล่าววาจาสามทวาร หรือหยามคายหรือส่อเสียด การไม่กระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี ค่านิยม และวัฒนธรรม การไม่ทำผิดกฎหมาย การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นผลงานของตนเอง การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัดและไม่ตระหนี่จนเกินเหตุ และการสุภาพอ่อนน้อมกับบุคคลทั่วไป

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับปานกลางมี 6 รายการ คือ การควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ การไม่เล่นแชร์ การไม่เกี่ยวข้องกับสลาภกินรวบ การนำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้แต่ในทางสร้างสรรค์ การป้องกันมิให้ผู้อื่นนำผลงานทางวิชาการของตนไปใช้ในทางที่ไม่ดีงาม และการอ้างอิงถึงเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกครั้งที่นำผลงานนั้นมาใช้

2.3 ด้านสังคม

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมากมี 6 รายการ คือ

การไปใช้สิทธิ์ในการออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้แทนประเภทต่าง ๆ การวางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้งทุกครั้ง การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่ครู ผู้ร่วมงาน ในโรงเรียน นักเรียน และบุคคลในชุมชน การงดเว้นการพูดหรือการกระทำที่จะทำให้เพื่อนครูไม่พอใจกัน การเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งสร้างเสริมความสามัคคีในหมู่ครูอยู่เสมอ เช่น กีฬาและนันทนาการ และการช่วยสอนแทนเพื่อนครูที่มีกิจธุระหรือเจ็บป่วยด้วยความเต็มใจ

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับปานกลาง มี 7 รายการ คือ การให้คำแนะนำหรือชักชวนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิ์ การเสียสละแรงกาย ความคิด และทุนทรัพย์เพื่อพัฒนาชุมชนหรือสังคมตามควร การจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน การปรึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครู การช่วยเหลือเพื่อนครูทั้งในด้านความคิดและการทำงาน การช่วยไกล่เกลี่ยประนีประนอมให้ครูที่มีความขัดแย้งกัน เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และการไปเยี่ยมเยียนหรือร่วมในงานแสดงความยินดีหรือเสียใจแก่เพื่อนครูตามโอกาสอันควร

เมื่อนำพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติในระดับมากทั้งด้านหน้าที่การงาน ด้านส่วนตัว และด้านสังคมมาเรียงลำดับจากมากที่สุดลงไป ปรากฏว่าสามารถจัดลำดับพฤติกรรม 40 รายการที่ครูปฏิบัติมากได้ 25 อันดับ (จากพฤติกรรมที่ใช้สำรวจทั้งหมด 60 รายการ) มีหลายรายการที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติเท่า ๆ กัน พฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย และการรักษาความลับของทางราชการ พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่ากันและจัดไว้ในลำดับที่เดียวกันมีหลายรายการ เช่น ลำดับที่ 5 มี 3 รายการ คือ การไม่มีอคติต่อนักเรียน การคิดตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ในที่อันควร และการไม่ทำผิดกฎหมาย ลำดับที่ 17 มี 2 รายการ คือ การมาทำงานก่อนโรงเรียนเช้า และการวางตัวเป็นกลางในการออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งผู้แทนประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้สำเร็จโดยไม่มัวงานค้างค้ำ (ลำดับที่ 25)

3. สาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

จากการวิเคราะห์คำตอบในส่วนที่เป็นสาเหตุที่ครูไม่ได้ปฏิบัติตามรายการ
พฤติกรรมทั้ง 3 ด้านคือ ด้านหน้าที่การงาน ด้านส่วนตัว และด้านสังคม สรุปได้ดังนี้

1) เกิดจากความเข้าใจผิดและรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยเข้าใจว่าการกระทำ
บางอย่างไม่ผิดระเบียบ ไม่เกิดผลเสีย และไม่น่าจะนำมาระบุว่าเป็นการกระทำที่บ่งบอก
ถึงความมีจรรยาบรรณ เช่น การเล่นเกม การเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ การไม่อ้างอิง
ถึงเจ้าของผลงานทางวิชาการที่ครูนำมาใช้ เป็นต้น

2) เกิดจากการปล่อยปละละเลยของผู้บังคับบัญชา ไม่เข้มงวดกวดขัน
ไม่ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ตลอดจนไม่เป็นตัวอย่างที่ดี เช่น การไม่ลงเวลา
มาปฏิบัติราชการตามความเป็นจริง การไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาเวรยามอย่างเคร่งครัด

3) ปัญหาการครองชีพหรือปัญหาการเงิน เนื่องจากเงินไม่พอใช้ มีความ
ต้องการรายได้พิเศษจากการทำงาอื่น จากการเสี่ยงโชค และการกู้ยืม จึงทำให้ไม่สามารถ
ปฏิบัติตามจรรยาบรรณได้อย่างเคร่งครัด เช่น ไม่ได้เตรียมการสอน ใช้เวลาราชการไป
ประกอบกิจการส่วนตัว ไม่ได้ศึกษาหาความรู้เพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ สอน
ซ่อมเสริมโดยคิดค่าตอบแทน เล่นแชร์ เกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ มิได้แสดงน้ำใจแก่เพื่อน
ครูในโอกาสอันควร เป็นต้น

4) เกิดจากงานมากเกินไปทำไม่ทัน จึงทำให้มีงานค้างคั่ง ไม่ได้เตรียม
การสอน และไม่ได้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

5) เกิดจากการขาดความรู้ เช่น ไม่ทราบว่า จะปรับปรุงกิจกรรมการเรียน
การสอนให้ดียิ่งขึ้นได้อย่างไร ไม่ทราบว่า จะมองกันมิให้ผู้อื่นนำผลงานทางวิชาการของตนไป
ใช้ในทางที่ไม่ดีงามได้อย่างไร

6) เกิดจากนิสัยและข้อบกพร่องของตนเอง ตลอดจนการขาดสำนึกในฐานะที่
ตนเองเป็นครูซึ่งจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เช่น ไม่ศึกษาหาความรู้เพื่อส่งเสริมการ
ทำงานให้มีประสิทธิภาพ กล่าววาจาสามท้าวหรือหยามคายหรือสื่อเสียด ทะเลาะวิวาทกับ
ผู้อื่น ทำผิดกฎหมาย ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่ได้จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็น
แบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน เป็นต้น

7) เกิดจากโอกาสเปิดช่องล่อใจ ประกอบกับมีความโลภ เช่น การใช้ อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้ใกล้ชิด กระทำภารกิจที่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี ค่านิยม และวัฒนธรรม ทำผิดกฎหมาย เล่นแชร์ และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ

8) เกิดจากความจำเริญทั้งโดยส่วนตัวและสิ่งแวดล้อมบีบบังคับ เช่น การ ที่มีครูครบชั้นพอดีทำให้ไม่สามารถสอนแทนเพื่อนครูได้ การที่ต้องใช้เวลาก่อนและหลังเวลา ทำงานเพื่อการ เดินทางไปกลับระหว่างบ้านพักกับที่ทำงานทำให้ไม่สามารถสอนซ่อม เสริมนักเรียน นอกเวลาได้ การเดินทางไม่สะดวกทำให้มาทำงานไม่ทันโรงเรียนเช้า และต้องออกจาก โรงเรียนก่อนโรงเรียนเลิก ไม่ได้ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทุกครั้งที่มีการ เลือกตั้งผู้แทนประเภทต่าง ๆ เพราะบ้านพักปัจจุบันกับบ้านที่มีสำมะโนครัวอยู่คนละจังหวัดกันหรือไกลกันมาก ไม่สามารถให้ เหตุผลในการลาตามความเป็นจริงได้ทุกครั้ง เพราะถ้าลาก็ต้องลาล่วงหน้าและอาจไม่ได้รับ อนุญาตจากผู้บังคับบัญชา และการลงเวลาไม่จริงเพราะสิ่งแวดล้อมคือ เพื่อนร่วมงานบีบบังคับ จึงจำใจลงเวลาเป็นเท็จ

9) เกิดจากการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เห็นว่าผู้บังคับ บัญชาลำเอียงไม่ยุติธรรมจึงมีอคติในการทำงาน และรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

10) ไม่มีโอกาสได้แสดงคนเป็นผู้มีจรรยาบรรณ เช่น ไม่ได้ใกล้เคียงประณี ประนอมครูที่ขัดแย้งกันให้เข้าใจต่อกัน เพราะไม่มีกรณีเช่นนี้เกิดขึ้น ไม่มีโอกาสแนะนำให้ ผู้อื่นไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ไม่แนะนำผลงานทางวิชาการของผู้ใดมาใช้จึงไม่ได้อ้างอิงถึงเจ้าของ ผลงาน ไม่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องการ เบิกจ่ายเงินและพัสดุของหน่วยงาน เป็นต้น

11) เกิดความตั้งใจหรือจงใจกระทำ เช่น ไม่เตรียมการสอนเพราะเห็น ว่าตนเองสอนวิชานั้นมาหลายปีแล้วจึงมีความชำนาญ ไม่ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เพราะพอใจกับผลการสอนในปัจจุบันแล้ว ต้องละทิ้งหน้าที่ราชการ เพื่อไปติดต่อกิจธุระส่วนตัว กับหน่วยงานอื่นในวันและเวลาราชการ ตั้งใจที่จะใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับ ตนเองหรือผู้ใกล้ชิด เพื่อต้องการช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้รับผลประโยชน์นั้น ต้องการ เปิดเผยความ ลับของศิษย์เพื่อนำไปปรึกษาหารือกับเพื่อนครูในการหาทางแก้ไขปัญหา ตั้งใจที่จะหลีกเลี่ยง การไปเยี่ยมเยียนหรือร่วมในงานแสดงความยินดีหรือ เสียใจแก่เพื่อนครูตามโอกาสอันควร เพราะ ต้องการมีเวลาพักผ่อนส่วนตัว และต้องการตัดรายจ่ายในเรื่องนี้ซึ่งเห็นว่าไม่มีความสำคัญแต่ อย่างใด เป็นต้น

4. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะ

ครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมากขึ้นทั้งด้านหน้าที่การงาน ด้านส่วนตัวและด้านสังคมสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้บริหารทุกระดับควรมอบหมายงานแก่ครูโดยคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องอัตรากำลังที่มีอยู่ในแต่ละโรงเรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ปริมาณงานมีความเหมาะสมกับจำนวนครู เนื่องจากในปัจจุบันปริมาณงานที่มอบหมายให้ครูทำนั้นมีมากเกินไป ครูต้องทำงานหลายหน้าที่ ทำให้เกิดความบกพร่องต่อหน้าที่การงาน ขาดขวัญและกำลังใจการทำงาน เพราะมีการะการทำงานมากเกินไป
- 2) ผู้บังคับบัญชาควรทำตัว เป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านการใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ความเป็นผู้นำที่มีจิตวิทยาสูง สามารถสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครู และครูกับบุคคลทั่วไปได้ เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถมองเห็นและขจัดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้นในหมู่คณะและกับคนในสังคม เพื่อมิให้ เป็นที่ เสื่อม เสียชื่อเสียงและ เสื่อมศรัทธาของประชาชนทั่วไปด้วย
- 2) ครูควรมีโอกาสได้ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ โดยให้ครูได้พัฒนาจิตใจและพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรักและพึงพอใจในงานที่ทำ ภาคภูมิใจในความก้าวหน้าของศิษย์ ไม่หวังผลตอบแทนทางวัตถุมากเกินไป จนเกิดความท้อแท้ผิดหวังหมดกำลังใจหรือเบื่อหน่ายคั่งงานครู เมื่อไม่ได้รับผลตอบแทนทางวัตถุตามที่มุ่งหวัง หรือถูกผู้บังคับบัญชาว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่บกพร่อง ดังนั้น การสำรวจตนเอง ประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเองของครูจึง เป็นเรื่องที่ครูทุกคนควรกระทำอยู่เสมอ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองให้ เป็นผู้มีการจรรยาบรรณมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน
- 4) การบริหารงานที่เป็นไปด้วยความซื่อตรง ยุติธรรม ไม่เล่นพรรคเล่นพวก จริงจังไม่ปล่อยปละละเลย มีธรรมะ มีหลักเกณฑ์ มีระเบียบวินัย มีความเสมอต้นเสมอปลาย มีความ เป็นประชาธิปไตยของผู้บริหารทุกระดับขึ้น เป็น เรื่องสำคัญที่จะช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามจรรยาบรรณครูได้มากขึ้น

5) รัฐบาลควรช่วยแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของครูให้ดีขึ้น เพราะครูจำนวนมากยอมรับว่ามีความวิตกกังวลกับปัญหาการครองชีพของตนเองและครอบครัวมากจนทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตน เป็นผู้เสียสละและทุ่ม เทเวลาให้แก่การทำงานราชการได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องเจียด เวลาไปทำงานอื่น เพื่อ เป็นการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว นอกจากนี้ยังทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตนตามระเบียบวินัยหรือกฎหมายได้เท่าที่ควร เช่น ต้องหาเงินด้วยการเสี่ยงโชคในทางที่ผิดกฎหมาย ไม่ได้เสียสละเพื่อส่วนรวม ไม่ยินดีที่จะทำงานเกินเลยเวลาและเกินกว่าหน้าที่ เป็นต้น

6) การคัดเลือกบุคคล เข้ามารับประกอบอาชีพครู ควรเลือกเฉพาะบุคคลที่มีความมุ่งมั่นและตั้งใจจริงที่จะ เป็นครู และติดตามดูทะเบียนประวัติตั้งแต่ยัง เรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาด้วย นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบเกี่ยวกับความศรัทธาและ เจตคติต่ออาชีพครูควบคู่ไปกับการทดสอบความรู้ความสามารถทั่วไปด้วย

7) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการสอนบรรจุและการย้ายครู เพื่อให้ครูได้รับราชการอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นภูมิลำเนา เดิมหรือได้อยู่ร่วมกับครอบครัวตามต้องการง่ายขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดทั้งทางราชการและตัวครู เพราะไม่ต้องเปิดสอบบรรจุทุกจังหวัดที่มีอัตราว่าง แต่ใช้วิธีการโยกย้ายจากจังหวัดอื่นมาแทน ส่วนตัวครูนั้นก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการ เดินทางไปมาหาสู่กับครอบครัวมากนัก ทั้งอาจลดค่าครองชีพ ค่าเช่าที่พักอาศัย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ลงได้มาก อีกทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้ร่วมงานหรือประชาชนได้เป็นอย่างดี เพราะคุ้นเคยกันทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้น ๆ

8) ควรจัดให้ครูที่บรรจุใหม่ได้รับความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับอาชีพครู ทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามระเบียบวินัย และในเวลาเดียวกันก็ควรจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาวินัยหรือส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นครูอยู่แล้วมีความตื่นตัวอยู่เสมอในการที่จะถึงปฏิบัติตน เป็นผู้มั่งจรรยาบรรณ สำนึกในบทบาทหน้าที่ความ เป็นครูและปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสมก่อนที่จะเกิดผลเสียแก่วงการครู และขาดความศรัทธาจากบุคคลทั่วไป

9) ทุกหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมมือกันในการป้องกันผู้กระทำผิดจรรยาบรรณ และส่งเสริมผู้มีคุณธรรมจรรยาบรรณเคร่งครัดต่อระเบียบวินัยอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ผู้ประพฤติดีประพฤตินอบ และลงโทษผู้ประพฤตินอบให้

เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลทั่วไป เพื่อมิให้เอาเยี่ยงอย่างและคงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของวินัย และ
ทุก ๆ ฝ่ายโดยเฉพาะผู้บริหารควรต่อต้านการกระทำที่แสดงถึงความไม่มีจรรยาบรรณอย่าง
จริงจังและประ เหมียมความดีความชอบจากความ เป็นผู้จรรยาบรรณทุก ๆ ด้านประกอบกัน ก็จะมี
ช่วยให้ครุมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจรรยาบรรณมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามการรับรู้ของตนเอง อภิปรายผลการวิจัยโดย
นำจรรยาบรรณครูของคุรุสภา คือระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณและวิจัยตามระเบียบ
ประเพณีครู พ.ศ. 2526 ทั้ง 10 ข้อมาพิจารณาเป็นรายข้อได้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เลื่อมใสการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ครูประถมศึกษารับรู้ตนเอง เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณข้อนี้ในระดับมาก
ดังรายการที่ใช้สำรวจและพบว่า ครูปฏิบัติมากคือยินดีตรงแสดงความเคารพเมื่อได้ยิน
เพลงสรรเสริญพระบารมีในที่ชุมนุมชน คิดถึงพระบรมฉายาลักษณ์ไว้ในที่อันควร ไม่พูดหรือ
แสดงอาการใด ๆ ที่เป็นการไม่เคารพองค์พระประมุขของชาติ ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง
ทุกครั้งที่มีการ เลือกตั้งผู้แทนประเภทต่าง ๆ วางตัวเป็นกลางในการเลือกตั้งทุกครั้ง และ
ให้คำแนะนำหรือชักชวนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งไปใช้สิทธิ์ ซึ่งพฤติกรรมสุดท้ายนี้แม้ว่าจะมี
ผู้ปฏิบัติโดย เฉลี่ยในระดับปานกลาง แต่ก็ปรากฏว่าค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูง และจากการชี้แจง
สาเหตุของผู้ไม่ปฏิบัติส่วนใหญ่เกิดจากการไม่มีโอกาสมากกว่าสาเหตุอื่น

ข้อ 2 ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น

ครูประถมศึกษารับรู้ว่าตนเองปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อนี้ในระดับมากทุกพฤติกรรม
ที่ใช้สำรวจ คือ ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ไม่กล่าววาจาหรือแสดงท่าทาง
ลบหลู่ดูหมิ่นศาสนาอื่น และไม่กระทำการใด ๆ ที่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี ค่านิยม และ
วัฒนธรรม

ข้อ 3 คึงใจสั่งสอนศิษย์และปฏิบัติหน้าที่ของคนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่
อุทิศเวลาของคนให้แก่ศิษย์ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานมิได้

จรรยาบรรณข้อนี้กำหนด เป็นพฤติกรรมที่ใช้สำรวจ 10 รายการ ปรากฏว่า ครู
รับรู้ตนเองว่าปฏิบัติในระดับมาก 5 รายการ ได้แก่ ดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือศิษย์ทุกคน
ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้สำเร็จโดยไม่มัวงานคั่งค้าง ปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ
ให้เกิดผลดี ไม่ละทิ้งหน้าที่การงานหรือใช้เวลาราชการไปประกอบกิจการส่วนตัว ลาหยุด
เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติคนเป็นผู้มี
จรรยาบรรณข้อนี้อีก 5 รายการ ซึ่งครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับปานกลาง ได้แก่ การเตรียม
การสอนล่วงหน้า ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ศึกษาหาความรู้เพื่อส่งเสริม
การทำงานให้มีประสิทธิภาพ จัดสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนนอกเวลาเรียนปกติโดยไม่คิดค่า
ตอบแทน ทำงานเกินเลยเวลาหรือเกินกว่าหน้าที่ด้วยความยินดี จึงอาจกล่าวได้ว่า
จรรยาบรรณครูข้อ 3 นี้ ครูปฏิบัติในระดับมาก

ข้อ 4 รักษาชื่อเสียงของคนมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว ห้ามประพฤติการใด ๆ
อันทำให้เสื่อมเสีย เกียรติและชื่อเสียงของครู

ตามจรรยาบรรณข้อนี้ ผู้วิจัยแจกแจงเป็นเรื่องที่ครูควรปฏิบัติได้ 7 รายการ
ปรากฏว่าครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมาก 4 รายการ คือ ไม่ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น ไม่กล่าว
วาจาสามท้าวหรือหยามคายหรือส่อเสียด ไม่ทำผิดกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น รายการ
ที่ปฏิบัติระดับปานกลาง ได้แก่ การควบคุมอารมณ์และแสดงออกอย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ
การเล่นแชร์ และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ ยังไม่อาจสรุปได้ว่า ครูมีจรรยาบรรณข้อนี้ใน
ระดับระดับมาก แม้ว่าจะมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติมาก 4 รายการ และพฤติกรรมที่ปฏิบัติปานกลาง
เพียง 3 รายการ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้ปฏิบัติในระดับปานกลางโดยเฉพาะพฤติกรรมการเล่น
แชร์ และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบนั้นมีค่าเฉลี่ยเพียง 1.95 และ 2.04 ตามลำดับ กับทั้ง
ปรากฏว่า ความแตกต่างของผู้ปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมีมาก (S.D. = 0.9 และ 0.93 ตาม
ลำดับ) ซึ่งหมายถึงครูที่มีพฤติกรรมดังกล่าวแบ่ง เป็น 2 พวก จำนวนใกล้เคียงกัน คนที่เล่นแชร์
และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบนั้นก็ จะ กระทำอยู่เสมอ ส่วนคนไม่เล่นแชร์และไม่เกี่ยวข้องกับ
สลากกินรวบจะรับรู้ว่าคุณครูมีจรรยาบรรณในเรื่องนี้ระดับมากเช่นกัน

ข้อ 5 ถือปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมอันดีงามของสถานศึกษาและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนจากการรับรู้ตนเองของครูต่อพฤติกรรมที่แสดงถึงความมีจรรยาบรรณข้อนี้ทั้งหมด 7 รายการ ปรากฏว่าครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมาก 6 รายการคือ มาทำงานก่อนโรงเรียนเข้า เลิกทำงานและออกจากโรงเรียนหลังจากโรงเรียนเลิก ให้เหตุผลในการลาตามความเป็นจริงทุกครั้ง เบิกจ่ายเงินและพัสดุของหน่วยงานตามความจำเป็นอย่างถูกต้องตามระเบียบ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่การงานโดยชอบด้วยกฎหมาย ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจ และมีพฤติกรรม ที่ปฏิบัติในระดับปานกลาง รายการหนึ่งคือ การปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาเวรยามโดยเคร่งครัด ซึ่งก็อาจกล่าวได้ว่า จรรยาบรรณข้อ 5 นี้ ครูปฏิบัติตามในระดับมาก เช่นกัน

ข้อ 6 ถ่ายทอดความรู้โดยไม่ปิดบังและปิดบังอำพราง ไม่นำหรือยอมให้นำผลงานทางวิชาการของคนไปใช้ในทางทุจริตหรือเป็นภัยต่อมนุษยชาติ

รายการพฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าปฏิบัติมากคือ เผยแพร่ความรู้โดยไม่ปิดบังอำพราง และพฤติกรรมที่รับรู้ว่าปฏิบัติในระดับปานกลางคือ นำผลงานทางวิชาการของคนไปใช้แต่ในทางสร้างสรรค์และป้องกันมิให้ผู้ใดนำผลงานทางวิชาการของคนไปใช้ในทางที่ไม่ดีงามสรุปได้ว่า ครูมีจรรยาบรรณข้อนี้ระดับมากเช่นกัน

ข้อ 7 ให้เกียรติแก่ผู้อื่นทางวิชาการโดยไม่นำผลงานของผู้ใดมาแอบอ้าง เป็นผลงานของตน และไม่เบียดบังใช้แรงงาน หรือนำผลงานของผู้อื่นไป เพื่อประโยชน์ส่วนตัว

ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติตามจรรยาบรรณในข้อนี้ระดับมาก โดยครูส่วนใหญ่ปฏิบัติระดับมากในเรื่อง การไม่นำผลงานของคนอื่นมาแอบอ้าง เป็นผลงานของตน และปฏิบัติระดับปานกลางในเรื่องการอ้างอิงถึงเจ้าของผลงานทางวิชาการทุกครั้งที่น่าผลงานนั้นมาใช้

ข้อ 8 ประพฤติตนอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริตและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่า ตนเองปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อนี้ระดับมาก ได้แก่ ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา ไม่มีอคติใด ๆ ในการทำงาน ไม่มีอคติต่อนักเรียน ควบคุม

และกำกับการสอบอย่างเคร่งครัดไม่ปล่อยปละละเลยหรือจงใจให้มีการทุจริตในการสอบ
ไม่ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้ใกล้ชิด และพฤติกรรมที่ปฏิบัติใน
ระดับปานกลางได้แก่ การลงเวลาปฏิบัติงานตรงตามความเป็นจริง จึงอาจกล่าวได้ว่า
ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ 8 นี้ในระดับมาก

ข้อ 9 สุภาพเรียบร้อย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ รักษาความลับของ
ศิษย์ ของผู้ร่วมงานและของสถานศึกษา

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับมากตามจรรยาบรรณข้อนี้มี 6 รายการ
คือ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด
แต่ไม่ตระหนี่จนเกินเหตุ สุภาพอ่อนน้อมกับบุคคลทั่วไป การรักษาความลับของศิษย์ การรักษา
ความลับของผู้ร่วมงาน และการรักษาความลับของทางราชการ และพฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่า
ตนเองปฏิบัติในระดับปานกลางคือ การเสียสละแรงกาย ความคิด และทุนทรัพย์เพื่อพัฒนา
ชุมชนหรือสังคม และการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในชุมชน
จึงอาจกล่าวได้ว่าครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อ 9 นี้ในระดับมากอีกเช่นกัน

ข้อ 10 รักษาความสามัคคีระหว่างครูและช่วยเหลือกันในหน้าที่การงาน

พฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อนี้ในระดับมาก มี 4 รายการ
คือ สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่ครูผู้ร่วมงานในโรงเรียน นักเรียนและบุคคลในชุมชน
งดเว้นการขูดหรือการกระทำที่จะทำให้เพื่อนครูไม่พอใจกัน เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่ง
สร้างเสริมความสามัคคีในหมู่ครูอยู่เสมอ เช่น กีฬาและนันทนาการ ช่วยสอนแทนเพื่อนครูที่มี
กิจธุระหรือเจ็บป่วยด้วยความเต็มใจ และพฤติกรรมที่ครูรับรู้ว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง มี
4 รายการ คือ ปรึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครู ช่วยเหลือเพื่อนครูทั้งในด้านความ
คิดและการทำงาน ช่วยไกล่เกลี่ยประนีประนอมให้ครูที่มีความขัดแย้งกันเกิดความเข้าใจอันดี
ต่อกัน และการไปเยี่ยม เยียนหรือร่วมในงานแสดงความยินดีหรือเสียใจแก่เพื่อนครูตามโอกาส
อันควร สรุปได้ว่าครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติตามจรรยาบรรณข้อนี้ในระดับมาก

จากการนำพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ที่ครูรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติในระดับต่าง ๆ มาเทียบกับ จรรยาบรรณครูทั้ง 10 ข้อดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า ครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณในระดับมากเกือบ ทุกข้อ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยนี้มีประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิทางครูไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ซึ่งจากการวิจัยของ พัฒน์ ชนะดี (2521: 47) ลินสมุทร ประทุมคา (2521: 98) และ อุดลย์ วราเอกศิริ (2528: บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยไว้ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการกระทำความคิดทางวินัยของข้าราชการครูในมีที่ผ่าน ๆ มาว่า ครูเพศหญิง กระทำผิดทางวินัยน้อยกว่าเพศชาย ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีกระทำผิดมากกว่าผู้มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป นอกจากนี้จากการวิจัยของ อุดลย์ วราเอกศิริ ยังพบว่า ข้าราชการครู ที่มีอายุราชการระหว่าง 1-5 ปี เป็นกลุ่มที่กระทำผิดมากที่สุด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูที่อายุราชการ 1-5 ปีมีเป็นจำนวนน้อยที่สุดคือ เพียงร้อยละ 7.60 เท่านั้น จึงอาจเป็นไปได้ว่าข้าราชการครูที่มีอายุราชการมากกว่า 5 ปี เป็นผู้ที่ได้ศึกษาระเบียบแบบแผน และมีแนวทางปฏิบัติที่ถูกที่ควรมากขึ้นกว่าเมื่อเข้ารับราชการใหม่ ๆ ความบกพร่องต่อจรรยาบรรณที่เกิดจากความไม่รู้อะไรเลยจึงมีน้อย และเนื่องจากส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีถึงระดับปริญญาตรีจึงช่วยให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และมีความสามารถในการปรับตัว หรือแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคที่พบได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยซึ่งปรากฏว่าครูปฏิบัติตามจรรยาบรรณไม่อยู่ในระดับมากทั้งหมด ก็อาจเนื่องมาจากสถานภาพด้านอื่น ๆ ด้วย เป็นต้นว่า สถานภาพการสมรส ซึ่งครูส่วนใหญ่เป็นผู้ที่แต่งงานแล้ว มีเงินเดือนระหว่าง 3,001 - 4,000 บาท มีอายุระหว่าง 26-35 ปีมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้จากในสังคมปัจจุบันว่าคนที่อยู่ในช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงที่กำลังก่อร่างสร้างตัว เริ่มมีครอบครัวมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาปัจจัยการดำรงชีวิตพื้นฐานอันได้แก่ ที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนต้องการความสำเร็จทางการศึกษาทั้งของตนเองและบุตร ครูบางคนซึ่งครอบครัวมีฐานะปานกลางหรือค่อนข้างยากจน ไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือใด ๆ ได้เลย จึงต้องแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวด้วยตนเอง จากเงินเดือนเพียงเดือนละไม่มากนัก ยิ่งถ้าเป็นผู้ที่แต่งงานแล้วหรือมีบุตรด้วย ภาระความรับผิดชอบยิ่งมากขึ้น ครูบางคนมีโอกาสศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มวิทยฐานะให้แก่ตนเอง ก็จำเป็นต้องใช้จ่ายสูง จึงเป็นเหตุให้ต้องกู้หนี้ยืมสินและหาทางเพิ่มรายได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณ

ของครูเป็นอย่างมาก ดังที่กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้วิจัยเรื่อง การสำรวจฐานะทาง เศรษฐกิจของครูเมื่อ พ.ศ. 2525 พบว่า ครูประมาณร้อยละ 23.6 รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยครูที่เป็นหม้ายขาดดุลยสูงสุดถึงเดือนละประมาณ 647.44 บาท และครูที่คู่สมรสไม่มีอาชีพต้องหาเลี้ยงครอบครัวแค่เพียงผู้เดียวขาดดุลย เป็นอันดับรองลงมา นอกจากนั้นยังพบว่า ครูร้อยละ 47.6 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายแต่ดำรงชีวิตอยู่ได้ในระดับ ที่ไม่ดีเท่าที่ควร และครูส่วนใหญ่หรือร้อยละ 83.4 เคยกู้เงินโดยกู้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู มากที่สุด รองลงมาเป็นการขอยืมจากญาติหรือเพื่อน เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว เป็นอันดับแรก และเพื่อใช้ในการจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นอันดับรองลงมา และจากการวิจัยเรื่อง เดียวกันนั้นครูส่วนใหญ่เห็นว่า รายได้ของครัวเรือนที่เหมาะสมประมาณ 7,000 - 8,000 บาทต่อเดือน (แผนกวิจัยและประเมินผล กองมาตรฐานวิชาชีพครู สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา 2525: 92) ดังนั้นการที่ครูบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้ยอมรับว่าไม่ได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ครูบางรายการก็อาจเนื่องมาจาก การเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบมาก เช่น ครูพิเศษซึ่งเป็น ประชากรส่วนใหญ่ต้องทำหน้าที่ครูเมื่ออยู่ในโรงเรียน และต้องมีภาระรับผิดชอบในครอบครัว ด้วย และส่วนใหญ่ซึ่งแต่งงานแล้ว ก็อาจมีบุตรที่ต้องดูแลเป็นภาระเพิ่มขึ้นอีก อาจไม่สามารถ จ้างผู้ใดมาช่วยแบ่งเบาภาระได้ เพราะเงินเดือนครูก็น้อยเพียง 3,000 - 4,000 บาทเท่านั้น และถ้าดูตามช่วงอายุก็อาจกล่าวได้ว่าเพิ่งสำเร็จการศึกษาและมีงานทำมีเงินเดือนใช้ได้น้อย นานนัก จึงอาจจะยังไม่มีเครื่องอุปโภคบริโภค และเครื่องใช้ที่จำเป็นอย่างเพียงพอกับการ ดำรงชีวิต ต้องจับจ่ายซื้อหาอยู่เสมอ ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ครูมีปัญหาทางเศรษฐกิจ รายได้ ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ทำให้ขาด ความสนใจกับงานในหน้าที่ราชการ ไม่สามารถอุทิศเวลาให้แก่ราชการได้เต็มที่ ไม่สามารถ บำเหน็จคนใต้ เป็นประโยชน์แก่ชุมชนหรือสังคมได้เท่าที่ควร บางครั้งอาจบกพร่องต่อหน้าที่และ บกพร่องต่อจรรยาบรรณ หรือเมื่อโอกาสเปิดช่องล่อใจก็จะกระทำผิดระเบียบวินัยได้โดยง่าย ซึ่งในเรื่องนี้ พัทธน์ ชนะดี (2521: 47) ฉินสมุทร ประทุมตา (2521: 981) และ อุดุลย์ วราเอกศิริ (2528: บทคัดย่อ) สรุปไว้ตรงกันว่า ข้าราชการที่มีเงินเดือนน้อย กระทำผิดมากกว่าผู้มีเงินเดือนมากและยังมีอาชญากรรมน้อยจำนวนผู้ทำผิดยิ่งมาก

นอกจากนี้จากการศึกษาสาเหตุที่ทำให้ไม่ได้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามการรับรู้ของครูเองพบว่า สาเหตุใหญ่มี 2 ประการ ดังนี้คือ

1. สาเหตุจากตัวครูคือการที่ครูยอมรับว่าไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติเท่าที่ควร เช่น การปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน ครูบางส่วนขาดสำนึกในการประพฤติปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี จึงมีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่เหมาะสม เช่น กระทำผิดกฎหมาย ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่นหรือกระทำการที่ขัดต่อศีลธรรม ประเพณี ค่านิยม และวัฒนธรรม ตลอดจนบกพร่องต่อจรรยาบรรณครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูขาดความรักความศรัทธาต่ออาชีพครูอย่างแท้จริง จึงมิได้ตระหนักถึงเกียรติคุณของวิชาชีพเท่าที่ควรหรืออาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมและสิ่งยั่วยุในสังคมปัจจุบัน ซึ่งทำให้ครูต้องต่อสู้กับภาวะทางเศรษฐกิจที่บีบคั้นส่วนหนึ่ง พยายามเสาะแสวงหาสิ่งอุปโลกนบริโลกและเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของตนเองอีกส่วนหนึ่ง จึงทำให้รายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย ครูต้องพยายามหารายได้พิเศษจากงานอื่น ทำให้ไม่มีเวลาเพื่ออุทิศให้กับทางราชการอย่างเต็มที่ บางคนต้องหาเงินจากการกระทำที่ขัดต่อระเบียบวินัย เช่น การพนัน การเล่นสลากกินรวบ และการเล่นแชร์ และบางคนที่ไม่สามารถคลี่คลายปัญหาด้านเศรษฐกิจให้ลุล่วงไปได้ ก็จะทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ เกิดความเบื่อหน่ายไม่พอใจในหน้าที่การงาน ดังที่ เปลื้อง ณ นคร ได้กล่าวถึงเหตุที่ทำให้ครูเกิดความเบื่อหน่ายไม่พอใจหน้าที่การงานไว้ตอนหนึ่งว่า นอกจากภาระงานของครูจะหนักแล้ว เงินเดือนยังต่ำ นับเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลต่อสุขภาพจิตของครูมาก (เปลื้อง ณ นคร อ้างถึงใน กิตติพร ปัญญาภิญโญผล 2516: 10) และจากงานวิจัยของ วิรัชดิ แก้วไสย (2518: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด เชียงรายพบว่า เงินเดือนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และ เงินเดือนเป็นองค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจต่ำมาก รองจากนโยบายและการบริหารงาน และ มนุษย์ เอี่ยมละออ (2519: 92) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ปัจจัยในเรื่องสวัสดิการในหน่วยงาน ความเพียงพอของรายได้จากการปฏิบัติงาน และสภาพการปฏิบัติงาน ส่วนสาเหตุอื่น ๆ ที่เกิดจากตัวครูเองนอกจากที่กล่าวข้างต้น

ได้แก่ ความชะล่าใจ คิดว่าการกระทำบางอย่างที่ซัดค่อจรรยาบรรณนั้นจะไม่เกิดผลเสียหาย ผู้บังคับบัญชาคงจะไม่ถือ เป็นความผิด เพราะเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจนเกิดความเคยชิน ไม่รู้สึก ละอายหรือเกรงกลัวต่อความผิด เช่น การมาทำงานสาย การรายงานเท็จ การ เล่นแชร์ การเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ ซึ่งจากการวิจัยนี้พบว่า มีครูกลุ่มหนึ่งแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการ เล่นแชร์ และการเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบว่าตนเองไม่ได้ละไว้ในสองพฤติกรรมนี้ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่น่าจะผิดจรรยาบรรณ และจากการสังเกตการคอยแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่ามีครูจำนวนมากที่รับรู้ตนเองว่า ปฏิบัติตามรายการพฤติกรรมในแบบสอบถาม ข้ออื่น ๆ ในระดับมากเกือบทุกข้อ แต่สำหรับข้อที่ว่าไม่เล่นแชร์ และไม่เกี่ยวข้องกับสลากกินรวบนี้ ครูมักจะตอบว่าไม่ได้ปฏิบัติ หรือปฏิบัติเล็กน้อยคือ เล่นแชร์ และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ นั้นเอง โดยที่ครูจะพยายามอธิบายถึงผลดีของการ เล่นแชร์ และการเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบ เกือบทุกคน แม้จะตอบว่าปฏิบัติในระดับปานกลาง หรือน้อย ก็ได้บอกถึงสาเหตุที่เล่นแชร์ และเกี่ยวข้องกับสลากกินรวบมาด้วย ซึ่งจากการวิเคราะห์สาเหตุแล้วพบว่า ครูขาดความรู้ เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติทางราชการและทางวินัย กับมีความชะล่าใจคิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่น่าจะเป็นความผิดดังที่ นิรันดร บรรคาศักดิ์ (2529 : 17) กล่าวว่า ถ้าพิจารณาโดยผิวเผิน ก็อาจเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ แต่หากพิจารณาโดย ลึกซึ้งแล้วจะเห็นว่า เป็น เรื่องที่มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เพราะข้าราชการ เป็น ลูกมือของรัฐบาลในการบริหารราชการ หากข้าราชการประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ไม่รักษา ชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็จะทำให้ประชาชนเสื่อมความ เชื่อถือศรัทธาไปถึงหน่วยราชการตลอดจนรัฐบาลด้วย ความประพฤตินั้นของข้าราชการทั้งในและนอก หน้าที่ราชการมีผลเกี่ยวข้องโดยตรงถึงประสิทธิผลของราชการ ดังนั้นจึงได้มีการกำหนด เป็นบทวินัยให้ข้าราชการรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตินั้น แต่หากข้าราชการยัง ขาดความรู้ความ เข้าใจที่ถูกต้องนับว่าเป็น เรื่องที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน

2. สาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณอันเนื่องมาจากระบบบริหารและ ผู้บริหาร

จากการวิจัยพบว่าหลายพฤติกรรมที่ครูไม่สามารถปฏิบัติได้ เพราะมีภาระรับผิดชอบมากเกินไป เช่น มีชั่วโมงสอนมากหรือตลอดทั้งวัน มีงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอน อีกมาก ซึ่งเรื่องนี้ อาจเกิดจากผู้บริหารขาดความสามารถในการบริหารงาน แบ่งหน้าที่รับ

ผิดชอบให้แก่บุคลากรไม่เหมาะสม ดังจะเห็นได้จากแบบสอบถามส่วนที่ผู้วิจัยให้ครูแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อหาทางส่งเสริมครูให้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณมากขึ้น ซึ่งครูจำนวนมากแสดงความคิดเห็นว่าปริมาณงานไม่เหมาะสมกับอัตรากำลัง ปัจจุบันครูต้องทำงานอื่นที่มีใช้การสอนมากมายหลายอย่าง ทำให้ไม่สามารถเอาใจใส่กับงานในหน้าที่ได้เท่าที่ควร และเกิดความท้อแท้ เมื่อน่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เปรมจิต บุตรสีทา (2524: ง-จ) เรื่องการสอนภาษาไทยในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษาสอง ซึ่งพบว่าครูมีจำนวนชั่วโมงสอนมากเกินไป นอกจากนั้นครูต้องทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น งานธุรการ ด้วยทำให้ครูขาดขวัญและกำลังใจ แต่หากผู้บริหารทุกระดับขึ้นบริหารงานด้วยดี มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแก่หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานอย่างเหมาะสม โดยให้ปริมาณงานพอเหมาะกับจำนวนคน ก็จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้สะดวก รวดเร็ว และถูกต้องมากขึ้น และยังพบว่า ผู้บริหารมักไม่เข้มงวดควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ ปล่อยปละละเลยและเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี เช่น ในเรื่องการใช้เวลาราชการ ไปประกอบกิจการส่วนตัว การไม่รักษาเวรยาม การมาปฏิบัติราชการ การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นการทำลายระบบระเบียบที่ตั้งไว้โดยบุคคลระดับผู้บริหารเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบราชการของไทยเราค่อนข้างยืดหยุ่นกับระบบอุปถัมภ์มาเป็นเวลานาน มักจะมีการช่วยเหลือกันฉันท์ญาติมิตร บางครั้งมีการปกป้องพวกพ้องที่กระทำผิดหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ลงโทษตามระดับของความผิด เพราะคนไทยมีลักษณะที่ชอบผ่อนปรนอ่อนอ่อนผ่อนตาม ชอบประสานประโยชน์มีความ เมตตาปรานี เป็นคุณธรรมประจำใจอยู่มาก หากจะลงโทษรุนแรงตามระดับของความผิดก็เกรงว่าผู้ถูกลงโทษจะเสียชื่อเสียงของตนเองและวงศ์ตระกูล ขาดความก้าวหน้า อาจเสียอนาคตหมดอาชีพ จึงเกิดความสงสารแล้วช่วยเหลือให้โทษหนักกลายเป็นเบาหรือพ้นจากความผิดในที่สุด ซึ่งสิ่งนี้นำไปสู่การกระทำที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น เพราะผู้ที่เคยกระทำผิดก็ไม่สำนึกในความผิด และข้าราชการครูคนอื่น ๆ ที่เห็นว่าผู้กระทำผิดควรจะได้รับโทษแต่ก็ไม่เห็นถูกลงโทษตามที่ควรจะได้รับจึงไม่เกิดความเกรงกลัว และไม่เห็นความศักดิ์สิทธิ์ของระเบียบวินัยที่ตั้งไว้ ดังนั้นเมื่อโอกาสอำนวยก็อาจกระทำผิดบ้าง ซึ่งถ้ายังไม่มีการดำเนินการที่จริงจัง ความบกพร่องต่อระเบียบวินัยหรือจรรยาบรรณครูก็จะแผ่ขยาย เป็นวงกว้าง จนกระทั่งบรรดาครูเคยชินกับพฤติกรรมที่บกพร่องเหล่านั้นจนกลายเป็นนิสัยและแก้ไขยากในที่สุด ดังที่ เมคค์ เมคค์กาวุตติ (2525: 25)

ได้กล่าวไว้ในเรื่องการทำผิดวินัยว่า ระเบียบ กฎหมายซึ่งเขียนไว้อย่างสละสลวยย่อมจะไร้ค่าหากขาดการเอาจริงเอาจัง การใช้บังคับตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัดจะเป็นวิธีการที่จะลดปัญหาการกระทำผิดขึ้นได้ อีกทั้งจะช่วยส่งเสริมการรักษาวินัยให้ดีขึ้นอีกด้วย และ ประวิฬ ๓ นคร (2514: 446) ได้กล่าวไว้ในเรื่องสาเหตุที่ทำให้วินัยเสื่อมว่า หากคนหนึ่งท่านออกนอกทางได้ โดยไม่ได้รับผลร้ายคนอื่นก็จะรู้สึกหมดความกลัวและความละอาย หลอยท่าความบัง โดยไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นเรื่องไม่ดี ซึ่งมักเกิดกับผู้ใหญ่หรือผู้เป็นหัวหน้างาน ทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้ลูกน้อง เห็นและเอาเป็นแบบอย่างบ้าง ตัวอย่างที่ไม่ดีจึงเป็นสิ่งชักนำให้วินัยของส่วนรวมเสื่อมได้

นอกจากนั้นการที่ครูขาดขวัญและกำลังใจอันเนื่องมาจากระบบบริหารและผู้บริหารก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บทพระองค์จรรยาบรรณ เช่น ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ หรือในการตัดสินการมีความขัดแย้งต่าง ๆ ไม่ได้รับสวัสดิการ อันพึงมีพึงได้อย่างตรงไปตรงมา ผู้บริหารขาดความเป็นผู้นำที่ดีและไม่มีความเป็นประชาธิปไตย ไม่มีความเห็นอกเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชา มอบหมายงานให้ทำมากเกินไปจนล้นมือและเกิดความเบื่อหน่ายต่องาน ผู้บังคับบัญชามีได้เอาใจใส่ต่อทุกข์สุขหรือปัญหาของครู รวมทั้งขาดการบำรุงขวัญและสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งระหว่างครูกับครู และครูกับชุมชน ตลอดจนไม่สามารถช่วยให้ครูเกิดความผูกพันกับท้องถิ่นได้ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จัดว่าเป็นเรื่องที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของครู ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู แทบทั้งสิ้น ดังที่ วีรชาติ แก้วไสย (2518: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่ององค์ประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด เชียงรายพบว่า องค์ประกอบที่เป็นเหตุให้ครูพึงพอใจและไม่พึงพอใจที่สำคัญได้แก่ เงินเดือน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ฐานะของอาชีพในสายคาของสังคม ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา นโยบายและการบริหารงาน สภาพการทำงาน และพบว่า นโยบายและการบริหารงานเป็นองค์ประกอบที่ครูมีความพึงพอใจต่ำสุด และ มัลลวีร์ ห่อสกุลกล (2520: 43) ได้วิจัยเรื่องขวัญของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ผลปรากฏว่าขวัญของครูอยู่ในระดับปานกลาง และครูแนะแนวมีความเห็นว่า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เป็นองค์ประกอบของขวัญที่มีความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือ ความสัมพันธ์กับนักเรียน ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง

และชุมชน สภาพความพึงพอใจในงาน เงินเดือน โอกาสก้าวหน้า สวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และความเหมาะสมของปริมาณงานที่รับผิดชอบ ดังนั้นหากครูมีผู้บริหารที่ดี และอยู่ภายใต้ระบบการบริหารที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ และไม่ทำลายขวัญและกำลังใจของครูก็จะช่วยให้ครูมีสุขภาพจิตที่ดีมีความสุขกับการทำงาน และนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและการปฏิบัติความจรรยาบรรณในระดับที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้

เนื่องจากการศึกษาเรื่องการปฏิบัติความจรรยาบรรณของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามการรับรู้ของตนเองนี้ปรากฏว่าครูส่วนมากรับรู้ว่าตนเองปฏิบัติความจรรยาบรรณในระดับมาก มีพฤติกรรมเพียงบางรายการที่ครูปฏิบัติระดับปานกลาง และไม่พบว่าพฤติกรรมรายการใดที่ครูโดยส่วนรวมปฏิบัติระดับน้อย ประกอบกับที่ครูชี้แจงสาเหตุซึ่งทำให้ไม่ได้ปฏิบัติในบางรายการ ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติความจรรยาบรรณ จึงขอเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติความจรรยาบรรณมากขึ้นดังต่อไปนี้

1.1 การผลิตครู สถาบันที่ผลิตครูทุกแห่งควรเพิ่มเกณฑ์ในการรับสมัครบุคคลเข้าศึกษา โดยมีการพิจารณาประวัติหรือความประพฤติจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายด้วย โดยให้มีการรับรองจากครูผู้สอนจำนวนหนึ่ง ซึ่งถือเป็นความลับ อีกทั้งควรจัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับ คุณธรรมสำหรับครู กฎระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับครู และงานในหน้าที่ ตลอดจนแนวทางปฏิบัติตนเป็นครูที่มีจรรยาบรรณ โดยให้เป็นวิชาบังคับ และก่อนที่นักศึกษาจะจบหลักสูตรจากสถาบันผลิตครู ควรจัดให้ได้รับการปัจฉิมนิเทศอีก เช่นเดียวกับการฝึกสอนที่มีอยู่ทุกแห่งแล้วนั้น เพื่อเป็นการ เน้นให้ตระหนักถึงภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ และการปฏิบัติให้สมกับที่สังคมยกย่องให้ เป็นปวงชนียบุคคล

1.2 การใช้ครู คัดสังกัดทุกแห่งควรจัดให้มีการปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ โดยมุ่งเน้นด้านคุณธรรม-จรรยา และให้ความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างชัดแก่ครูในเรื่องคัวบทกฎหมาย

แนวปฏิบัติ ตลอดจนข้อห้าม และความคิดที่จะได้รับจากการฝ่าฝืนหรือบกพร่อง อย่างเพียงพอ โดยใช้เวลาให้มากกว่าที่กระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ และร่วมมือกันหลาย ๆ ฝ่าย เช่นระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และหัวหน้าสถานศึกษา นอกจากนั้นการบรรจุและการใช้ครูควรให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และประสบการณ์การศึกษา และให้เพียงพอกับความจำเป็นหรือความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ครูมีสุขภาพจิตดีมีขวัญและกำลังใจ มีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับครูด้วยกัน กับผู้บริหารกับนักเรียนและประชาชนทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดภาพพจน์ที่ดีแก่อาชีพครูด้วย

1.3 การบำรุงรักษาครู ควรจัดการอบรมให้แก่ครูประจำการ เพื่อปรับปรุงและเสริมสร้างคุณธรรมและความมีระเบียบวินัยอยู่เสมอ นอกจากนั้นผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นควรดูแลเอาใจใส่สภาพความเป็นอยู่ของครูอยู่เสมอ เพื่อนำข้อมูลไปสู่การประชุมพิจารณาแต่ละระดับของผู้บริหาร เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา และหาทางช่วยเหลือให้ครูได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งจะช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติคนตามแนวทางของผู้มีจรรยาบรรณได้มากขึ้น โดยปราศจากความวิตกกังวลในเรื่องความเป็นอยู่ส่วนตัว หรือความคับข้องใจ อันเกิดจากไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควรทั้งในเรื่องอัตราเงินเดือน เงินเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าบ้าน ค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ

1.4 การส่งเสริมครู ทุกหน่วยงานควรร่วมมือกันส่งเสริมครูที่มีจรรยาบรรณสูงส่งให้ได้รับเกียรติและความภาคภูมิใจ ตลอดจนให้รางวัลในรูปของความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น ให้อำนาจเงินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครูประจำจังหวัดนั้น ๆ ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าปกติ หรือให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของครูที่ดี เคนด้านคุณธรรมให้สิทธิในการขอย้ายเพื่อกลับภูมิลำเนา หรือลาศึกษาต่อได้ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขที่เด่นชัดให้เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปเสียก่อน นอกจากนั้นผู้บริหารควรถือเอาพฤติกรรมด้านศีลธรรม-จรรยาของครูมาเป็นเครื่องพิจารณาให้ความดี ความชอบควบคู่กับความรู้ความสามารถด้านหน้าที่การงานด้วย เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไป และเป็นการเสริมแรงให้ครูที่ดีมีกำลังใจ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตลอดไป สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงคืองานด้านส่งเสริมจรรยาบรรณของครูคือคุรุสภานั้น ควรเพิ่มปริมาณงานทั้งด้านส่งเสริมจรรยาบรรณ และงานควบคุมสอดส่องจรรยาบรรณของครูให้มีคุณภาพขึ้น โดยเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ

แนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูให้ทั่วถึงทุกหน่วยงาน และจัดวิทยากรไปให้ความรู้แก่ครูที่
บรรจุใหม่ และครูประจำการให้มากขึ้น โดยไม่ต้องให้สถานศึกษาขอความร่วมมือมา แต่
ควรถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้บริการให้มากที่สุดอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรประสานงานกับ
สถาบันผลิตครู เพื่อ เป็นผู้ให้ความรู้แก่นิสิตนักศึกษาที่จะออกไปสอนบรรจุเป็นครูมีความ เข้าใจใน
แนวทางปฏิบัติของผู้มีจรรยาบรรณ ในการปัจฉิมนิเทศนิสิตนักศึกษาทุกสถาบันและทุกปีการศึกษา

1.5 การควบคุม การควบคุมนั้นจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ๆ
ฝ่ายและต้องมีระบบการติดตามผลอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งให้ครูเกิดความมี
วินัยในตนเองให้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความสำนึกและเห็นคุณค่าของความ เป็นครูอย่างแท้จริง
ซึ่งอาจทำได้โดยให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และจะมีการถอดถอนเมื่อครูประพฤติตน
ไม่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ครูควบคุมตัวเองมากขึ้น และได้รับการดูแลจากสถาบันที่ควบคุม
เรื่องนี้อีก และแม้ว่าการลงโทษครูที่ทำผิดวินัยจะมีอยู่แล้วในปัจจุบันนี้ก็ตาม แต่โทษที่ได้รับ
ไม่ค่อยจะร้ายแรงนัก อาจ เป็น เพราะผู้บังคับบัญชาหรือผู้เกี่ยวข้องมีลักษณะเป็นผู้ชอบประสาน
ประโยชน์ มีความเมตตาปราณี เห็นอกเห็นใจและสงสาร เกรงว่าผู้ประพฤติดีและ
ครอบครัวจะเดือดร้อน จึงพยายามช่วยเหลือให้ได้รับโทษสถานเบาเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่ง
เรื่องนี้นับว่าเป็นอุปสรรคต่อภาวะควบคุมพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครูด้วยทางหนึ่ง แต่หาก
สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู เช่น คุรุสภา จะได้ดำเนินการถอนใบ
อนุญาตประกอบวิชาชีพครูของผู้ที่บกพร่องทางวินัยและจรรยาบรรณนั้นเสีย ก็จะช่วยให้วงการ
วิชาชีพครูลดจำนวนคนไม่ได้ออกไป และได้รับการยอมรับจากสังคมว่าครูเป็นผู้มีเกียรติ
มีคุณธรรม ความดี ควรแก่การยกย่องบูชาสืบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรจะได้มีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครู
ระหว่างครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กับครูประถม-
ศึกษาสังกัดอื่น เช่น กรุงเทพมหานคร เทศบาล หรือสำนักงานการศึกษาเอกชน

2.2 ควรจะมีการศึกษาและวิจัย เพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโดย
แยกตาม เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์การเป็นครู อัตราเงินเดือน และตัวแปรอื่น ๆ
ว่ามีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณครูแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อสร้างเสริมคุณธรรมแก่ครู

2.4 ควรมีการศึกษา เฉพาะกรณีเกี่ยวกับความรู้ความ เข้าใจของครูต่อระเบียบ
วินัยจรรยาบรรณครู ใน เขตการศึกษาหรือจังหวัดที่ครูถูกลงโทษทางวินัยจำนวนมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย